

ΝΕΑ ΕΓΚΩΜΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ*

Γ'

Τὰ δὲ νέα τοῦ Ἐπιταφίου ἐγκώμια, ἅτινα ἐκ Σιναΐτικοῦ χειρογράφου ἀντιγράφας ἐκδίδω νῦν, ἐποιήθησαν μὲν ὑπὸ Ἰγνατίου ἀρχιμανδρίτου τῆς μονῆς Δημητρίου τοῦ μεγάλου, εὑρηγται δὲ ἐν πολλοῖς χειρογράφοις. Τρία τοιαῦτα εἶδον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Σινᾶ, τέταρτον εὔρον ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ ἡμῶν καὶ πέμπτον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τῆς Μ. Λαύρας ὑπάρχει, ἐξ οὗ τὰ ἐγκώμια ἀντιγράφας ἀπέστειλέ μοι ὁ φίλος μοναχὸς ἰατρός κ. Σπυρίδων, πρὸς ὃν καὶ δημοσίᾳ ἐκφράζω τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου. Ἄπαντα δὲ ταῦτα τὰ χειρόγραφα εἶναι τοῦ 10^{ου} καὶ τοῦ 15^{ου} αἰῶνος. Ἐκ τῶν τριῶν Σιναΐτικῶν προέκρινα τὸ ὑπ' ἀριθ. 746 ὡς πληρέστερον τῶν δύο ἄλλων, ἐν ὑποσημειώσει δὲ ἀναγράφω τὰς διαφορὰς τῶν γραφῶν, ἃς εἶδον ἐν τοῖς χειρογράφοις τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης (Ε) καὶ τῆς Λαύρας (Λ).

1

Μεγαλύνομέν σε, ζωοδότα Χριστέ,
καὶ τιμῶμέν σου τὰ πάθη τὰ τίμια
καὶ τὴν ἔνδοξον δοξάζομεν ταφὴν.

2

Μεγαλύνομέν σε, ζωοδότα Χριστέ,
δι' ἡμᾶς τὸν (χθές)² σφαγὴν ὑπομείναντα
καὶ ζωοῦντα νῦν ἐν ᾄδῃ τοὺς νεκρούς.

3

Μεγαλύνομέν σε τὸν σωτῆρα Χριστόν,
ὅτι πάντα μακροθύμως ὑπέμεινας,
πάθος, ὕβριν καὶ ταφὴν ὑπὲρ ἡμῶν.

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους καὶ τέλος σ. 250

1. Ἡ μονὴ αὕτη σκῆτη οὖσα τῆς μεγάλης μονῆς τοῦ Βατοπεδίου ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἰδρύθη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς μονῆς τοῦ Χαλκῆως, ὡς γράφει ὁ λόγιος μοναχὸς κ. Εὐλόγιος Κουρίλας ἐν τῇ «Θρησκευτικῇ Χριστιανικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ» (Λ', 552). Τίς δὲ ὁ Ἰγνάτιος οὗτος, ὅστις ἐν τῇ κώδικι τῆς Μ. Λαύρας Ἱεροσολυμίτης ἀναγράφεται, δὲν ἠδυνήθη νὰ μάθω.

2. Ἐν τῷ Σ λείπει, ὑπάρχει δ' ἐν τῷ Ε καὶ Λ.

4

Μεγαλύνομέν σε, ζωοδότα Χριστέ,
προσκυνοῦντες τὴν ἀγίαν σου ἔγερσιν,
δι' ἧς ἔσωσας ἡμᾶς τοὺς γηγενεῖς.

5

Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ κατετέθης, Χριστέ,
καὶ νεκροὺς τοὺς ἀπ' αἰῶνος συνήγειρας
καὶ ἐζώωσας τὴν φύσιν τῶν θροτῶν.

6

Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ κατετέθης, Χριστέ,
καὶ νεκροὺς τοὺς ἀπ' αἰῶνος συνήγειρας
ὡς Θεὸς αὐτεξουσίως ἀναστάς.

7

Προσκυνήσαντές σου χθὲς τὰ πάθη, Χριστέ,
νῦν ὀρθρίζοντες ὑμνοῦμεν τὴν ἔνδοξον
καὶ τριήμερόν σου, Δέσποτα, ταφῆν.

8

Ἐν εἰκόνι, Σῶτερ, σὲ τὸν ζῶντα νεκρὸν
ὡς ἐν τάφῳ νῦν ὄρωντες προκείμενον
ἐπιτάφιόν σοι ἄδομεν ᾠδῆν.

9

Ἐξοδίους ὕμνους δεῦτε πάντες Χριστῶ
καὶ ᾠδὰς ἐπιταφίους προσάξωμεν
τῷ παθόντι καὶ ταφέντι δι' ἡμᾶς.

10

Ἐν καινῷ μνημείῳ κατετέθης, Χριστέ,
καὶ νεκρὸς τριημερέων¹, ἀθάνατε,
συντριβέντας νῦν ἡμᾶς καινοποιεῖς.

11

Παικτικῶς καλὰ μὲν χθὲς τὴν κάραν τυφθεῖς
δυναστῶν, Χριστέ, τὸ κράτος διέκοψας²
τοῖς ἐν ἄδῃ ὀμιλῶν ὡς κραταιός.

12

Ὁ τμηθεὶς ἐξ ὄρους λίθου³ πρὶν τῆς Ἀγνῆς
καὶ σταυροῦ⁴ πεσὼν ἀφ' ὕψους ἐν μνήματι

1. Ἐν τῷ Α «τριημερέους»—2. Ἐν τῷ Ε «νῦν κάρας συνέτριψας», Α «τὰς κάρας συνέτριψας»—3. Ἐν τῷ Ε καὶ Α «λίθος»—4. Ἐν τῷ Ε «σταυρικοῦ».

νῦν συντρίβεις πύλας ἄδου καὶ μοχλοῦς.

13

Ἐρυθραῖς μὲν θείων σῶν αἱμάτων βαφαῖς
χθές ἡμῖν πταισμάτων ἔγραψας ἄφεισιν,
ἐκ δὲ τάφου νῦν βραβεύεις τὴν ζωὴν.

14

Βδελυκτὸς ἀνόμοις ἐλογίσθης νεκρὸς
καὶ τοὺς πρὶν ἡμᾶς θεβήλους¹ ἠγίασας
ἀναστήσας ἐκ φθορᾶς ἀμαρτιῶν.

15

Νῦν οὐκέτι πτέρναν ὄφεις ἔσται τηρῶν
τῷ γὰρ θείῳ σου θανάτῳ πτερνίζεται
καὶ συντρίβεται, Χριστέ, τὴν κεφαλὴν.

16

Ὁ νεκρὸς καὶ πάντας ἀνιστῶν τοὺς νεκροὺς,
ὁ θανῶν καὶ καταργήσας τὸν θάνατον
ἀνυμνεῖσθω ζωοδότης Ἰησοῦς.

17

Τὸν σταυρόν, τὸν τάφον, τὰ τοῦ πάθους λοιπὸν²
καθορῶντές σου, Χριστέ, ὡδε σύμβολα
τὸν παθόντα σε ὑμνοῦμεν δι' ἡμᾶς.

18

Ἐκ πλευρᾶς τοῦ πρώτου πάλαι πτώσις Ἀδάμ,
ἐκ δευτέρου τοῦ Χριστοῦ ἡ ἀνάστασις,
διὰ ξύλου πρὶν φθορά, νῦν δὲ ζωὴ.

19

Ἡ ζωὴ θανάτῳ θαῦμα πῶς ἐμιλεῖ,
πῶς θανάτῳ καταργεῖται ὁ θάνατος.
ἐκ θανόντος πῶς πηγάζει δὲ ζωὴ.

20

Διὰ ξύλου, Σῶτερ,³ χθές ὁ λύσας φθορὰν
θανάτοϊ διὰ θανάτου τὸν⁴ θάνατον
καὶ ζωοῖ νεκροὺς τριήμερος νεκρὸς.

21

Ἰησοῦς ἡ πάντων χθές ἐτάφη ζωὴ.

1. Ἐν τῷ Ε «ἀνόμους».—2. Ἐν τῷ Ε καὶ Α «λοιπά».—3. Ἐν τῷ Ε «νῦν».—
4. Ἐν τῷ Ε καὶ Α «Διὰ ξύλου ξύλου χθές...».—5. Ἐν τῷ Ε «νῦν».

ὁ ταφείς¹ τοὺς ἐν τοῖς τάφοις ἐγείρει νῦν·
ξένον θαῦμα, πῶς νεκρὸς νεκροὺς ζωοῖ.

22

ὦ καίνων θαυμάτων! τίς γὰρ εἶδε ποτὲ
ἢ ἀκήκοε νεκρὸν ζωοπάροχον,
ἀλλὰ πάντες² νῦν ἰδέτωσαν Χριστόν.

23

Χοϊκὸς ὁ πλάστης γεγονὼς δι' ἡμᾶς
θνήσκεις θέλων καὶ θανῶν ἐξανίστασαι,
ὡς ζωώσης καὶ θεώσης τὸ φθαρέν.

24

Τὸ θνητὸν φορέσας καὶ παθῶν καὶ ταφείς
ἀνιστάς,³ ἀθανατίζεις, ὦ Δέσποτα,
καὶ λυτροῦσαι τῆς παθῶν πάντας φθορᾶς.

25

Οὐχ ὡς πάλαι φύλλα νῦν συκῆς ὁ Ἀδάμ,
ἀλλὰ σοῦ γυμνοῦ τεθέντος ἐν μνήματι
θεοῦφαντον ἐνδέδεται στολήν.

26

Οὐχ ὡς πρόφην ἄδης νῦν δεσπόζει ψυχῶν·
κατηργήθη γάρ, Σωτήρ μου, τῷ κράτει σου
τοῦ δεσπόζοντος θανάτου καὶ ζωῆς.

27

Οὐχ ὡς πρὶν τριβόλους οὐδ' ἀκάνθας ἢ γῆ,
ἀλλὰ στάχυν ζωηφόρον τριήμερον
ἐκ τοῦ τάφου σέ, Σωτήρ, ἀνατελεῖ.

28

Οὐκ ἐν ἄδη πάσχεις νῦν ὡς χθῆς ἐν σταυρῷ,
πάσχει μᾶλλον οὗτος δέ σε δεξιόμενος
ἀπεμέσας⁴ οὐς κατέπτε νεκροῦς.

29

Ἄναστάς εἰς ὕψος, Ἰησοῦ, σταυρικὸν
τὸν αἰχμάλωτον Ἀδάμ ἠλευθέρωσας
ἀφαρπάσας ἐκ χειρῶν τοῦ δυσμενοῦς⁵.

1. Ἐν τῷ Ε «καὶ ταφείς».—2. Ἐν τῷ Α «πάντως».—3. Ἐν τῷ Ε «ἀναστάς».—
4. Ἐν τῷ Ε «ἐξεμέσων».—5. Ἐν τῷ Ε ὁ γ' στίχος «καὶ ἐρρύσω ἐκ φθορᾶς τοὺς
γγεγενεῖς»

30

Καταβάς ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, Σωτήρ,
ὡς Θεὸς μοχλοῦς καὶ πύλας συνέθλασας
τοῦ θανάτου ἐν ἀνδρείᾳ θεϊκῇ.

31

Ἀδισθήσεται μὲν τὸ ἐσπέρας κλαυθμὸς,
τὸ πρῶτ' δὲ ἀναστάντος σου, Δέσποτα,
ἔσται πάλιν¹ ἀγαλλίασις ἡμῖν.

32

Ἐπὶ ξύλου χθὲς μὲν, ἐν τῷ τάφῳ δὲ νῦν
καθορῶσα ἢ ἀσπόμενος τεκοῦσά σε
ταῦτα ἔλεγε δακρῦουσα, Χριστέ·

33

«Οὐ δεσπότης, τέκνον, οὐρανοῦ σὺ καὶ γῆς,
ἵνατί λοιπὸν ὡς δοῦλος κατάκριτος
κατεκρίθης ἀδικιώτατα θανεῖν;

34

Οὐ τὸ φῶς τοῦ κόσμου σὺ, Θεέ Ἰησοῦ;
ἵνατί λοιπὸν ὁ ἄδυτος ἥλιος
νῦν ὑπέδυσ² ἄδου χῶρον ἀφεγγῆ;

35

Ἄλλὰ πῶς ἀκούεις ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς
πλάνος, οἴμοι! καὶ Θεὸς ὢν ἀθάνατος³
καὶ τὸ «οὗτος εἰ μὴ ἦν κακοποιός»;

36

Στρατιαὶ ἀγγέλων πῶς ἀκούειν, ἰδεῖν⁴
καὶ ὁρᾶν ὑμᾶς Θεὸν ὑβριζόμενον
ὅπ' ἀγνώμονος ἀνέχεσθε λαοῦ;

37

Ῥαπισμοὺς καὶ ὑβρεῖς ἐνεγκῶν δι' ἡμᾶς
μὴ χωρίσης ἡμᾶς, Σῶτερ, τῆς ποιμνης σου,
ἀλλὰ ταύτη συγκατάλεξον, Χριστέ.

38

ᾧ χειρῶν ἀνόμων, ᾧ χειρῶν μαρῶν,
αἱ τὰς χεῖρας, πλαστοουργέ, καὶ τοὺς πόδας σου

1. Ἐν τῷ Ε «πᾶσιν»—2. Ἐν τῷ Ε καὶ Λ «ὑπέδυσ»—3. Ἐν τῷ Ε καὶ Λ «ἀν-
τίθεος»—4 Ἐν τῷ Ε καὶ Λ «ἰδοῦ».

30

Καταβάς ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, Σωτήρ,
ὡς Θεὸς μοχλοῦς καὶ πύλας συνέθλασας
τοῦ θανάτου ἐν ἀνδρεία θεϊκῇ.

31

Αὐλισθήσεται μὲν τὸ ἐσπέρας κλαυθμὸς,
τὸ πρῶτ' δὲ ἀναστάντος σου, Δέσποτα,
ἔσται πάλιν¹ ἀγαλλίασις ἡμῖν.

32

Ἐπὶ ξύλου χθὲς μὲν, ἐν τῷ τάφῳ δὲ νῦν
καθορῶσα ἢ ἀσπόρως τεκοῦσά σε
ταῦτα ἔλεγε δακρύουσα, Χριστέ·

33

«Οὐ δεσπότης, τέκνον, οὐρανοῦ σὺ καὶ γῆς,
ἵνατί λοιπὸν ὡς δοῦλος κατάκριτος
κατεκριθῆς ἀδικώτατα θανεῖν;

34

Οὐ τὸ φῶς τοῦ κόσμου σὺ, Θεέ Ἰησοῦ;
ἵνατί λοιπὸν ὁ ἄδυτος ἥλιος
νῦν ὑπέδυσ² ἄδου χῶρον ἀφεγγῆ;

35

Ἄλλὰ πῶς ἀκούεις ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς
πλάνος, οἴμοι! καὶ Θεὸς ὢν ἀθάνατος³
καὶ τὸ «οὗτος εἰ μὴ ἦν κακοποιός»;

36

Στρατιαὶ ἀγγέλων πῶς ἀκούειν, ἰδεῖν⁴
καὶ ὄραν ὑμᾶς Θεὸν ὑβρίζομενον
ὕπ' ἀγνώμονος ἀνέχεσθε λαοῦ;

37

Ῥαπισμοὺς καὶ ὑβρεῖς ἐνεγκῶν δι' ἡμᾶς
μὴ χωρίσης ἡμᾶς, Σῶτερ, τῆς ποιμνῆς σου,
ἀλλὰ ταύτη συγκατάλεξον, Χριστέ.

38

ᾧ χειρῶν ἀνόμων, ὡ χειρῶν μιαρῶν,
αἷ τὰς χεῖρας, πλαστοουργέ, καὶ τοὺς πόδας σου

1. Ἐν τῷ Ε «πᾶσιν»—2. Ἐν τῷ Ε καὶ Λ «ὑπέδυσ»—3. Ἐν τῷ Ε καὶ Λ «ἀν-
τίθεος»—4 Ἐν τῷ Ε καὶ Λ «ἰδοῦ».

καὶ τὴν ἄχραντον κατώρυξαν πλευράν.

39

᾽Ω στομάτων πάσης βλασφημίας μεστῶν,
παικτικῶς τῶν χθὲς λεγόντων «προφήτευσον»
καὶ τὸ «οὗτος τὸν Ἥλιον δὴ φωνεῖ».

40

Συναλγήσατέ μοι, φίλαι κόραι, λοιπόν,
ἐν τῇ τάφῳ σὺν ἐμοὶ ὧδε μείνατε,
τῶν δὲ μύρων χάρις ἔνεκα ὑμῖν.

41

Οὐχὶ σῶν, ὦ τέκνον, ἔργα λίκναι χειρῶν,
ποταμοί, πηγαί, ὁμοῦ πάντα ὕδατα;
πῶς γοῦν ἔφης τοῖς ἀνόμοις χθὲς «διψῶ»;

42

᾽Οξομείκτου δ' ὅμως πῶς ἐγεύσω χολῆς,
αἱματόρρυτον κρουνὸν ὕδατόμεικτον
ὃ ποιήσας¹ ἐξ ἀχράντου σου πλευρᾶς;

43

Οὐχὶ σὺ τὰ κρίνα ὃ κοσμῶν τοῦ ἀγροῦ;
πῶς γοῦν χθὲς φορεῖν ἠγέσχου, μακρόθυμε,
ψεύδους, Δέσποτα, πορφύραν παικτικῶς;

44

Ἐν τῇ σῇ δὲ πάλιν πῶς φρικτῇ κορυφῇ
ἀκανθόπλοκον ἐφόρεσας στέφανον,
ἀναμάρτητε ἀπάντων βασιλεῦ;

45

Οἴμοι! τέκνον, οἴμοι! διὰ ταῦτα πικρᾶς
ἀφορήτου τε ὀδύνης ἐμπίμπλαμαι
καὶ τὰ ἔνδον λύπης φλέγομαι πυρί.

46

Ἄλλ' ἐξ ἄδου λύπης ἐγερεῖς με, Υἱέ,
τὰ τοῦ ἄδου σὺ λιπῶν οἰκητήρια·
δεῦρο τρίνον σπεύσας φάνηθί μοι ζῶν.

47

Ἄλλ' ἰδοὺ νῦν πάλιν θρήνους θρήνοις ἐγώ,
οἰμωγὰς ταῖς οἰμωγαῖς τε προστίθημι

1. Ἐν τῇ B καὶ A «ὃ πηγᾶσας».

καὶ τριαῦτα ἔτι κλαίουσα θοῶ.

48

Ὁ τὴν γῆν δμίχλη σπαργανῶν ὡς Θεός,
πῶς σπαργάνοις νεκρικοῖς νῦν ἐν μνήματι
κατετέθης ἀληθής¹ οἷα νεκρός;

49

Ὁ ζώσας φίλον, Ἰησοῦ μου², τὸν σὸν
τετρατάτον ἄπνουν ὄντα τὸν Λάζαρον,
πῶς αὐτὸς τριημερεύεις ἐν νεκροῖς;

50

Ὁ τυφλοῖς τὸ βλέπειν χαριζόμενος πρίν,
πῶς ἐν τάφῳ νῦν τεθεῖς μύεις ὄμματα,
σχῆμα, εἶδος νεκρικὰ πάντα δεικνύς;

51

Τὸ λαλεῖν ἀλάλοις, τὸ βαδίζειν χωλοῖς
πῶς ὁ πρῶην χορηγῶν ἄρτι γέγονας
ἄπνους, ἄφωνος, ἀκίνητος νεκρός;

52

Ὁ ὥρατος κάλλει παρὰ πάντας θροτούς,
πῶς νεκρὸς γυμνὸς ὥραθης ἀνειδεος,
τετρωμένος χεῖρας, πόδας καὶ πλευράν;

53

Ὁ νεκροῦς ἐγείρων ἐν τοῖς σάββασι πρίν,
ἐν σαββάτῳ πῶς αὐτὸς νῦν, ἀθάνατε,
σαβδατίζεις ὡς νεκρὸς μετὰ νεκρῶν;

54

Ὁ χειρὶ σου πλάσας ἐκ μὴ ὄντων τὸ πᾶν,
πῶς χερσὶ παρανομούντων λυθῆναί σου
κατεδέξω τὸν τοῦ σώματος ναόν;

55

Ἀδελφαὶ Λαζάρου, τὸν φιλοῦντα ὑμᾶς
φθονηθέντα καὶ κτανθέντα νῦν κλαύσατε
ὕμνον πλέκουσαι θρηνώδη σὺν ἐμοί.

56

Ζωοδότα Λόγε, πῶς ἐγεύσω φθοράς,
πῶς ἐσχάτην δὲ τὴν σὴν ὄντως ἔγερσιν

1. Ἐν τῷ Λ «εὐληθεῖς»—2. Ἐν τῷ Ε «ὦ υἱέ μου».

πλάνην ἔσεσθαι ἀκούεις ἀνεκτῶς;

57

Ἦ γλωσσῶν ἀδίκων, ὦ κακούργων ψυχῶν,
ἀλλ' ὑμεῖς ψευδῆ¹ φυλάσσετε φύλακες·
ἀναστήσεται γάρ οὗτος ὁ νεκρός.

58

Οὐρανός σοι θρόνος, ὑποπόδιον γῆ·
ὁ δὲ τάφος οὗτος τί σοι κληθήσεται;
πάντως οἶκος ἀναστάσεως, Χριστέ.

59

Ἰσραὴλ δὲ νόμον² καὶ προφήτας εἰδώς,
πῶς Χριστὸν παρανομῶν ἐξηγήσω νῦν,
ζῆντα μόνον δὲ ἀπέκτεινας Θεόν;

60

Οὔτε γῆς ὁ κλόνος, οὔτε ῥῆξις πετρῶν,
οὔτε³ χθὲς ναοῦ σχισθὲν καταπέτασμα
τοῦ λαβεῖν σε πείθει αἴσθησιν ἰδοῦ.

61

Σὺ δὲ πῶς ἠνέσχου χθὲς ἀκούων, Σωτήρ,
«σταυρωθήτω! ἀντιλέγει γὰρ Καίσαρι
βασιλέα ἑαυτὸν οὗτος ποιῶν»;

62

Καὶ τὸ «οὗτος ἔστιν, ὦ Πιλάτε, αἰ
ὁ τὸν ἔχλον ἀνασειῶν καὶ Καίσαρι
τοὺς συνήθεις φόρους πείθων μὴ τελεῖν».

63

Ἄλλ' ἐκ τάφου, Λόγε, λόγον δὸς νῦν ἡμῖν
ζῆς γὰρ ὄντως καὶ θανὼν, ἀλλ' ἀθάνατε⁴,
φθέγγξαι τοίνυν ῥήματα θεοπροπῆ⁵.

64

Σὺν τῇ σὲ τεκούσῃ πᾶσαι ὧδε ἡμεῖς
αἱ μαθήτραι καὶ δοῦλαι σου, Δέσποτα,
δὸς οὖν λόγον τῇ μητρὶ σου καὶ ἡμῖν.

65

Οὐ σκιῶδει νόμφ τῷ λαλοῦντι Μωσεῖ,

1. Ἐν τῷ Ε «ψευδῶς».—2. Ἐν τῷ Ε «ὁ νόμον».—3. Ἐν τῷ Ε καὶ Λ «οὐ τὸ».—4. Ἐν τῷ Ε «καὶ θανὼν ζῆς, ἀθάνατε».—5. Ἐν τῷ Ε «ῥῆμά τι θεοπροπές».

ἀλλὰ σοί¹ τῷ φθεγγομένῳ ἐν χάριτι
καὶ θανόντι πειθαρχοῦμεν ἀληθεῖ².

66

Ἐπεὶ σοῦ ὁ λέγων ποῦ νῦν Πέτρος «θανεῖν»;
πρὶν τοῦ τρεῖς φωνῆσαι πάντως ἀλέκτορα
τὸν φιλούμενον ἠρνήσατό σε χθές.

67

Ὁ Θωμᾶς, οἱ ἄλλοι ποῦ σου νῦν μαθηταί,
πρὸ μικροῦ οἱ «δεῦτε» λέγοντες «ἄγωμεν,
ἀποθάνωμεν σὺν τούτῳ καὶ ἡμεῖς»;

68

Ἄλλ³ ἡ μήτηρ ὧδε, σὺν αὐτῇ καὶ ἡμεῖς
καὶ ζωῆς ὁ ὑπεράνω πάσης θάνατος⁴
αἰρετώτερος, ὦ Δέσποτα, ἡμῖν».

69

Σὺν ταῖς θείαις ταύταις καὶ ἡμεῖς γυναιξί
τὸν ἐν τάφῳ καὶ τὰ πάντα πληροῦντά σε
ζωοδότην μεγαλύνομεν, Χριστέ.

Β' Στάσις

1

Ἄξιον ἐστὶ
μεγαλύνειν σε τὸν ζωοδότην
τὸν τὰς πύλας ἄδου συντρίψαντα
καὶ ἐξαναστήσαντα τοὺς νεκρούς.

2

Ἐφριξεν ἡ γῆ
καὶ ὁ ἥλιος, Σῶτερ, ἐκρύβη
σοῦ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός⁴, Χριστέ,
δύναντος ἐν τάφῳ σωματικῶς.

3

Πλάνος ὁ Θεός,
φριξὼν, ἦλιε, συκοφαντεῖται
καὶ σταυρὸν καὶ θάνατον καὶ ταφήν
σαρκικῶς ὑφίσταται δι' ἐμέ.

1. Ἐν τῷ Α «νῦν»—2 Ἐν τῷ Ε «ἀληθῶς»—3. Ἐν τῷ Α «ὁ
ὑπερ σοῦ πᾶσι θάνατος»—4 Ἐν τῷ Ε καὶ Α «φέγγους».

4

Πέτρα σε, Χριστέ,
 πῶς ἐκάλυψε ζωῆς τὴν πέτραν,
 πῶς δέ σε καὶ τάφος ἔσχε νεκρὸν
 τὸν ἐν κόλποις ζῶντα ὄντα πατρός¹;

5

Ἔθεντο φρουρούς,
 ἀλλ' ἐφεύσθησαν οἱ συκοφάνται·
 σὺ γὰρ οὐκ ἐκλάπης, ἀλλ' ἀναστάς
 τοὺς φθορᾶς² κλαπέντας σώζεις εὐρών.

6

Χθὲς μὲν ὁ ἀμνός,
 Σῶτερ, ἄμωμος σφαγὴν ὑπέστης,
 ἀλλ' ὑπνῶν ὡς λέων ἐν τάφῳ νῦν
 ἀναστάς συντρίψεις ἄδου τοὺς μοχλοὺς⁴.

7

Ἦνοιξας, Χριστέ,
 τὸν παράδεισον κλεισθεὶς ἐν τάφῳ
 κλῆρον πάλιν, Σῶτερ, αὐτὸν διδοὺς
 ἄδου τοῖς ὑπάρχουσιν ἐν δεσμοῖς.

8

Ἐλουσας, Χριστέ,
 πάντας αἵματι σφ̄ θεωρρύτῳ
 καὶ στολαῖς ἐκόσμησας φωτειναῖς
 καθαρᾶ σινδόνι ἐνειληθεῖς.

9

Ἐθηκας σαυτὸν
 ταπεινώσεως τοῖς πᾶσι τύπον
 θάνατον ἐκρούσιον, Ἰησοῦ,
 καὶ ταφὴν τριήμερον ὑποστάς.

10

Ἐλυσας ἄραν
 σὺ γενόμενος, Χριστέ, κατάρα·
 τὸν γὰρ ὄφιν κτείνας διὰ σταυροῦ

1. Ἐν τῷ Ε «τὸν ζῶντα δωρούμενον τοῖς θροτοῖς»—2 Ἐν τῷ Ε «φθορᾶς»—3 Ἐν τῷ Λ «ὡς»—4 Ἐν τῷ Ε καὶ Λ «ἄδου μοχλοὺς».

τὸν Ἀδὰμ φθαρέντα ζωοποιεῖς¹.

11

Ἦγειρας νεκροῦς
τῇ νεκρώσει σου, Χριστέ, ζωώσας,
φύλακας ἐνέκρωσας δὲ ψευδεῖς
τῇ ἐξαναστάσει σου τῇ φρικτῇ.

12

Δύο μὲν σαρκί
χθὲς ἐκρέμασο ληστῶν ἐν μέσῳ,
κατελθὼν ἐν ἄδῃ δὲ νῦν, Σωτήρ,
ὤλεσας ἀσάρκων πλήθη ληστῶν.

13

Ζῶσι μὲν θνητός,
τεθνεῶσι δὲ ζῶν, Σῶτερ, ὠφθης·
πάντα σου, Χριστέ μου, θεοπρεπῆ
καὶ φρικτὰ τελοῦσι τὰ δι' ἡμᾶς.

14

Ἄιδου πυλωροί
σέ, θεάνθρωπε, νεκρὸν ἰδόντες
κάτωθεν ἐξέστησαν, ἔπηξαν
καὶ ἀπέλυσαν οὓς εἶχον ἐν δεσμοῖς.

15

Οἱ ἐκ τοῦ Ἀδὰμ
κατεχόμενοι ἐν ἄδου σκοτίαι,
ἄφνω δὲ τὸν ἄδυτον ἥλιον
βλέψαντες ἐπλήσθησαν χαρμονῆς.

16

Μύροις Ἰωσήφ
καὶ ἀρώμασι, Χριστέ, ἐνθάπτων
ταῦτα δὴ σὺν δάκρυσιν ἐφαλλεν
ἅμα Νικοδήμῳ θεολογῶν.

17

«Οὗτος ὁ νεκρὸς
τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐστὶ ταμίας,
οὗτος ὁ ρυόμενος ἐκ φθορᾶς,
τούτῳ δὴ λατρεύσωμεν ὡς Θεῷ.

1. Ἐν τῷ Ε καὶ Α «καινοποιεῖς».

18

Οὗτος ὁ νεκρός,
εἰ καὶ θάπτεται νόμῳ θανόντων,
ἀλλὰ ζωοδότης Θεὸς ἐστὶ
καὶ θανῶν τὸν θάνατον θανατοῖ.

19

Οὗτος ὁ νεκρὸς
κραταιὸς ἐστίν, ἰσχυρὸς¹ ἀναξ,
οὗτος ὑπὲρ πάντων ἐκῶν ταφείς
ἀναστήσει πάντας ἐξαναστάς.

20

Οὗτος ὁ νεκρὸς
δοξασθήσεται καὶ Θεὸς πᾶσιν
ἔθνεσι γνωσθήσεται ἀληθῶς²
καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων ἔσται κριτής.

21

Οὗτος ὁ νεκρὸς,
ἄπνους, ἄφωνος ὃς νῦν ὀραταί³,
οὗτος⁴ ὁ πνοῆς ἐστὶ χορηγός,
οὗτος ὁ ἀλάλαις⁵ φωνὴν διδούς.

22

Οὗτος ὁ νεκρὸς,
οὗτος πέφυκεν ἀληθῶς πάσης
ἀθανάτου φύσεως καὶ θνητῆς
πλαστοουργός καὶ Κύριος καὶ Θεός.

23

Οὗτος ὁ νεκρὸς,
Ἰουδαῖοι νῦν ὄν θλασφημοῦσιν,
οὗτος ὑπ' Ἀγγέλων ἐν οὐρανοῖς
ἅγιος ἀκούει ὁ ἰσχυρὸς.

24

Οὗτος ὁ νεκρὸς
πάντα δύναται· Θεὸς γὰρ ἐστὶ·
τοῦτον ἐν τῷ Νόμῳ γράφει Μωσῆς
Κύριον ὡς νόμου καὶ προφητῶν.

1. Ἐν τῷ Α «ἀπάντων».—2. Ἐν τῷ Ε «ἀληθῆς».—3. Ἐν τῷ Α «εἰ καὶ ὀρα-
ται».—4. Ἐν τῷ Α «ἀλλ' οὖν».—5. Ἐν τῷ Α «πᾶσι καὶ ἀλάλοις».

25

Οὗτος ὁ νεκρός,
 ὄν νῦν θάπτοντες ἡμεῖς θρηνοῦμεν,
 οὗτος καὶ ζωὴ ἐστὶ καὶ χαρά,
 ἀφθαρτος, ἀίδιος ἀληθῶς.

26

Οὗτος ὁ νεκρός
 ὁ ζωῆς ἐστὶν ἄνωθεν ἄρτος,
 ὄν, ὡς ἔφη οὗτος, ὁ τρώγων πᾶς
 θάνατον οὐκ ὄψεται ἀληθῶς.

27

Οὗτος ὁ νεκρός
 τάφους ἤνοιξε καὶ νῦν ἀνοίγει·
 ζῶν γὰρ καὶ θανῶν τὴν αὐτὴν ἐστὶ·
 ἐξουσίαν ἔχων τε καὶ ἰσχύον¹.

28

Οὗτος ὁ νεκρός,
 οὗτος πέφυκεν, ὄν Ἡσαΐας
 εἶδεν ἐπὶ θρόνου πρὶν ὑψηλοῦ,
 θρόνος δ' ἦν, ὡς ἔοικεν, ὁ σταυρός.

29

Οὗτος ὁ νεκρός,
 οὗτος πέφυκε, πρὸς ὄν ὁ μέγας
 θεοπάτωρ ἔκραζε πρὶν Δαβίδ
 «ὁ Θεός, ἀνάστα κρίνων τὴν γῆν».

30

Οὗτος ὁ νεκρός,
 οὗτος πέφυκε, περὶ οὗ πάλιν
 ὁ αὐτὸς ἐβόα ποτὲ Δαβίδ³
 «Κύριε, ἀνάστα, σῶσον ἡμᾶς».

31

Οὗτος ὁ νεκρός
 ζῶν ὁράται νῦν τοῖς τεθνεῶσι·
 ζῆντως οἱ μὴ βλέποντες ἐβλεψαν,
 ὠφθησαν οἱ βλέποντες δὲ τυφλοί.

1. Ἐν τῷ Α «ἔχει».—2 Ἐν]τῷ Α «πάντως ἐξουσίαν καὶ τὴν ἰσχύον».—3. Ἐν τῷ Α «ἐβόησεν ἐμφανῶς».

32

Οὗτος ὁ νεκρὸς
ὁ οἰκῶν ἐστὶν ἐν τοῖς υφίστοις,
ὅτι καὶ θροτός ἐστι καὶ Θεός,
ὄντως τοίνυν οὗτος ζῆ καὶ θανών».

33

Ταῦτα Ἰωσήφ
κλαίων ἔλεγε σὺν Νικοδήμῳ
τῆ τοῦ ζωοδότου νεκροῦ ταφῆ
λειτουργοῦντες ἅμα πανευλαβῶς.

34

Οὕτως οὗτοι μὲν,
ἦ δὲ ἄφθορος Ἰησοῦ μήτηρ
τύπτουσα τὰ στέρνα καὶ παρειὰς
ξαίνουσα τοιαῦτα βοῶσα ἦν.

35

«Φίλτατε υἱέ,
τί τὸ θέαμα τὸ καινὸν τοῦτο,
τί τὸ παρ' ἐλπίδα συμβᾶν ἐμοί;
πῶς νεκρὸν ὄρω σε, ζωοποιέ;

36

Ποῦ νῦν ὁ θανεῖν
ὑποσχόμενος ὑπὲρ σου Πέτρος,
εἶγε¹ Νικοδήμῳ καὶ Ἰωσήφ
καὶ ταῖς φίλαις γένοιτο γυναιξίν;

37

ᾠ τῆς συμφορᾶς!
τί νῦν πρότερον ἐγὼ θρηνήσω,
τὴν σφαγὴν σου, τέκνον, τὴν ἀδικον
ἢ τὴν ἐν σορῶ σου κατάρθεσιν;

38

Φρῖξον, οὐρανέ,
τὴν ἀχάριστον Ἑβραίων γνώμην
καὶ τοιαύτην τόλμαν κατὰ Χριστοῦ
τοῦ υἱοῦ καὶ πλάστου μου καθερῶν.

1. Ἐν τῷ Α «εἶγε».

39

Ἄντι τῶν νεκρῶν,
οὓς ἀνέστησας αὐτῶν, οἰκτίριμον,
οὗτοί σε τῇ ἄδῃ, ζωοποιέ,
κτείναντες προέπεμψαν νῦν νεκρόν.

40

ὦ τῆς ἀνοχῆς!
ὦ κριμάτων σου δάθους ἀρρήτων!
χθές γὰρ κατεδέξω μετὰ ληστῶν,
νῦν δὲ λογισθῆναι μετὰ νεκρῶν.

41

Μόναίς ἐν τρισὶν
ὥραις. ἦλιε, πῶς χθές ἐκρύβης
τοῦ δημιουργήσαντός σε φωτὸς
ὑποστάντος δύοσιν τριήμερον.

42

Ἱερουσαλήμ
δεῦτε κλαύσατε νῦν θυγατέρες
τὴν τῶν τεθνεώτων ἡμῶν ζωήν,
τὸν κοσμοσωτήριον ἱατρόν.

43

Δάζαρε, νεκρόν
τὸν ἐγείραντα πρὶν ἐκ νεκρῶν σε
δεῦρο καὶ αὐτὸς θεασάμενος
πένθησον καὶ δόξασον ὡς Θεόν.

44

Δεῦτε καὶ ὑμεῖς,
ἀπειρόκακοι, βλέψατε, παῖδες,
πονηρὰ πατέρων ἔργα ὑμῶν
ἐκμανέντων ἤδη κατὰ Χριστοῦ.

45

Οὔτοι γὰρ Χριστὸν
χθές ἀρνούμενοι οὕτως ἐβδῶν
«ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἶμα ἔστω αὐτοῦ
καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα πάντων ἡμῶν».

46

Οὔτοι Βαραββᾶν

ἐδικαίωσαν αἰμάτων ἀνδρα,
τόν δὲ δικαιοτάτον μου Υἱὸν
σὺν κακούργοις ἐκτειναν χθὲς λησταῖς.

47

Κἄν ὑμεῖς χερσὶν
ἀνουμνήσατε φέροντες κλάδους,
ὡσαννά θεῶντες παῖδες αὐτῶν
τῷ ἐν τοῖς ὑψίστοις Θεῷ ἡμῶν.

48

Οὗτοι κατ' αὐτοῦ
πᾶσαν πλέξαντες συκοφαντίαν
τί τῶν ἀθεμίτων οἱ πάντολμοι
τοῦ μὴ πράξει εἶασαν ἐπ' αὐτῷ;

49

Οὗτοι βλασφημεῖν
καὶ δαιμόνιον ἔλεγον ἔχειν,
ὄν Ἀγγέλων πᾶσαι αἱ στρατιαὶ
φόβῳ ἀνουμοῦσιν ἐν οὐρανῷ.

50

Τούτῳν τις αὐτῶν,
φροῖζον, ἦλιε! τὴν χεῖρα τείνας
τύπτει κατὰ κόρρης εἰπὼν αὐτῷ·
«οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἱερεῖ»;

51

Στρατιῶται χθὲς
ἕτεροι κρεμάμενον βλέποντες·
«ἄλλους οὕτως ἔσωσεν» ἔλεγον,
«σῶσαι δὲ αὐτὸν δύναται ἑαυτόν».

52

Οὗτοι τάφῳ νῦν
τοῦτον ἐκλείσαν καὶ κουστωδίας,
ἀλλὰ καὶ σφραγίδων φροντὶς αὐτοῖς·
λέγουσι γὰρ μήπως κλαπῆ νυκτός.

53

ὦ τῆς συμφορᾶς!
τὸ τοῦ πάθους μου! φεῦ, οἶα βλέπω;

1. Ἐν τῷ Λ οἱ δύο πρώτοι στίχοι «ἕτεροι σταυρῷ—χθὲς κρεμάμενον βλέποντες τοῦτον».

εἶθε συναπῆλθον καὶ γὰρ σοι νῦν,
εἶθε συνετάφην σοι, ὦ Υἱέ.

54

Οἶμοι! φῶς ἐμόν,
φῶς παγκόσμιον, πῶς τὰς ἐν ἄδῃ
νῦν προθύμως τρέχεις διατριβάς,
πῶς τὸν τάφον ἐτι θέλων οἰκεῖς;

55

*Ἐτι με θρηνεῖν
τὸν ἀθάνατον παῦσαι, ὦ μητέρα,
ὅτι ζῶν ἐν κόλποις εἰμι πατρός,
κἂν ἐν τάφῳ ἄπνους ὀρώμαι νῦν.

56

Οἶμοι! λυτρωτά,
πότε βλέψω δὲ καὶ γὰρ σε ζῶντα,
τίς ἐλπίς μου ἔστιν ὡς μὴ πενθεῖν,
ἕως ἂν ὀρώ σε, Λόγε, νεκρόν;

57

*Ὁ ποθεῖς ἰδεῖν,
χαῖρε, μητέρα μου, τάχιστα ὄψει*
ὡς Θεὸς γὰρ αὖριον ἀναστάς
πρώτῃ σοι ὀφθήσομαι τῇ μητρὶ.

58

Ναί, πανσθενουργὸν
καὶ γλυκύτατον, ἴδοιμι, τέκνον,
τὴν ἀνάστασίν σου τὴν ἐκ νεκρῶν
τὴν ἑροτείου γένους καινοποιόν.

59

Δόξα σοι, Χριστέ,
προσκυνοῦμέν σου τὰ μεγαλεῖα
καὶ τὴν σὲ τεκοῦσαν δίχρα σποράς
πᾶσαι μακαρίζομεν γενεαί.

60.

*Ἐφριξεν ἡ γῆ
καὶ ὁ ἥλιος, Σῶτερ, ἐκρύβη
σοῦ τοῦ ἀνεσπέρου φέγγους, Χριστέ,
δύναντος ἐν τάφῳ σωματικῶς.

Γ'. Στάσις

1
Αἰ γενεαὶ πάσαι
ἕμνον τῇ ταφῇ σου
προσφέρομεν, οἰκτίρμον.

2
Ἐφριξαν Ἀγγέλων
οἱ χοροὶ νεκρὸν σε,
Χριστέ, γυμνὸν ὄρωντες.

3
Ἥλιος ἐκρύβη
σοῦ, Χριστέ, κρυβέντος
σωματικῶς ἐν τάφῳ.

4
Γῆ ἐσειέσθη πᾶσα
σὲ τὸν ἐν ὑψίστοις
νεκρὸν ἄπνου ὄρωσα.

5
Εἰ καὶ ζῶσιν ἄπνους,
ἀλλὰ τοῖς ὑπνοῦσιν
ἐν ἄδῃ ζῶν ὠράθης.

6
Εἰ καὶ θνήσκεις θέλων,
ἀλλὰ σὺ δεσπόζεις,
Χριστέ, νεκρῶν καὶ ζώντων.

7
Δόξα σοι, Σωτήρ μου,
τῷ ζωοποιῶντι
νεκροὺς τῷ σῶθι θανάτῳ.

8
Σὺ δεδοξασμένος,
ὄν ἢ κτίσις πᾶσα
νεκρὸν ὄρωσα τρέμει.

9
Σέ, δεδοξασμένε,
ἥλιος ἐκρύβη
ληστῶν ἰδῶν ἐν μέσῳ.

10
Σὲ δοξολογοῦμεν,
ὄν Ἑβραῖται, Σῶτερ,
ἀνόμως ἀθετοῦσι.

11
Δόξα τῷ θανάτῳ
τῷ ζωοποιῶ σου
καὶ τῇ φρικτῇ ταφῇ σου.

12
Δόξα σοι τῷ πύλας
ἀνοίξαντι θανάτου
καὶ τρώσαντι τὸν ἄδην.

13
Δόξα σοι τῷ πάντα
φέρντι χειρὶ σου
καὶ τάφῳ φερομένῳ.

14
Δόξα τῇ ἀφάτῳ,
Σῶτερ, ἀνοχῇ σου
καὶ τῇ μακροθυμίᾳ.

15
Δόξα τῷ ἐν τάφῳ
καὶ ἐν τοῖς ὑψίστοις
καὶ ἐν παντί σοι τόπῳ.

16
Δόξα τῇ ἐν ἄδῃ
κοσμοσωτηρίῳ
καθόδῳ σου, Χριστέ μου.

17
Δόξα τοῖς ἀρρήτοις
κρίμασί σου, δόξα,
νεκρὲ τεθεωμένε.

18
Δόξα τῇ ταφῇ σου,
Χριστέ, τῇ τριημέρῳ
καὶ μυριπνόῳ, Λόγε.

19
Δόξα σοι, Χριστέ μου,
τῷ τῇ σῇ νεκρώσει
νεκροὺς ζωοποιοῦντι.

20
Δόξα σοι, Χριστέ μου,
δόξα σοι θανάτου
καὶ ἄδου καθιρέτη.

21
Δόξα σοι, Χριστέ μου,

τῷ τὰ πάντα δόξης
αἰεὶ τῆς σῆς πληροῦντι.
22

Δόξα τοῖς ἁγίοις
καὶ ὑπεραγίοις,
Χριστέ, παθήμασί σου.

23
Δόξα σοι, Θεέ μου,
δόξα σοι, Σωτήρ μου,
δόξα σοι, πάντων χάριν.

Ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν ἐγκωμίων τούτων τοῦ Ἰγνατίου πρὸς τὰ ἐν ταῖς ἐκδόσεσι Βενετίας, Ῥώμης καὶ Παγκρατίου συναγόμεν τὰ ἐξῆς συμπεράσματα. Τὰ ἄσματα ταῦτα εἰσαχθέντα εἰς τὸ Τριψίδιον πολὺ βραδέως κατὰ τὴν ἰε' ἦ ἰστ' ἑκατονταετηρίδα εἶναι ἔργα πολλῶν καὶ διαφόρων ποιητῶν, ἐξ ὧν μόνου τοῦ Ἰγνατίου τὸ ὄνομα γινώσκομεν. Καὶ εἶναι μὲν δεδαίως μεθ' ὑπερβολῆς εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Παγκρατίου, ὅτι «ἅσα Τριψίδια χειρόγραφα, τόσσοι καὶ ποιηταὶ ἐγκωμίων», ἀφ' οὗ, ὡς εἴπομεν ἄνωτέρω, μόνα τὰ τοῦ Ἰγνατίου εὑρον ἐγὼ ἐν πέντε Τριψίδιοις χειρογράφοις, Κύριος δὲ οἶδε καὶ ἐν πόσοις ἄλλοις ἄλλων βιβλιοθηκῶν θὰ ὑπάρχωσιν. Ἀληθές δὲ εἶναι ὅτι ἐν τοῖς Τριψίδιοις τούτοις τῶν κάτω χρόνων παρουσιάζονται πολλαὶ διαφοραὶ ἐν τοῖς περὶ ὧν ὁ λόγος ἐγκωμίοις. Οὐτε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγκωμίων ἐκάστης Στάσεως εἶναι ὁ αὐτός, οὔτε ἡ θέσις αὐτῶν ἢ αὐτῆ, διαφοραὶ δὲ γραφῶν τῶν αὐτῶν ἐγκωμίων οὐκ ὀλίγαι παρατηροῦνται ἐν τοῖς χειρογράφοις. Τὸ τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης λ. χ. χειρόγραφον ἐν μὲν τῇ Α' καὶ τῇ Β' Στάσει περιέχει τὰ τοῦ Ἰγνατίου ἐγκώμια, ἐν τῇ Γ' δ' ὁμοίως Στάσει οὐχὶ τὰ τοῦ Ἰγνατίου, ἀλλὰ τὰ ἀναγινωσκόμενα ἐν ταῖς ἐκδόσεσι τῆς Βενετίας καὶ τῆς Ῥώμης καὶ ἐν τούτῳ ἀναγινώσκονται. Εἶναι λοιπὸν προφανές ὅτι οἱ ἀντιγραφεῖς ἀθαιρέτως ἀφήρουν ἢ προσέθετον ἢ παρήλλασσον ἀντιγράφοντες τὰ ἐγκώμια ταῦτα. Ἀνάγκη ἄρα νὰ μελετηθῶσι κριτικῶς πάντα τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος Τριψίδια τὰ ἀπὸ τῆς ιε' μέχρι τῆς ιζ' ἑκατονταετηρίδος, ἵνα ἐκ τοῦ ἀρχετύπου κώδικος εὐρεθῶσι τὰ πρῶτα ποιηθέντα ἐγκώμια τοῦ Ἐπιταφίου θρήνου. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲ τοῦτο εἶναι βέβαιον, ὅτι ἐκ τῶν μέχρι τῆς σήμερον γνωστῶν ἄσμάτων τούτων καὶ εἰς γλώσσαν καὶ εἰς μέτρον καὶ εἰς περιεχόμενον τὴν πρῶτην θέσιν κατέχουσι τὰ τοῦ Ἰγνατίου, τὴν δευτέραν τὰ τοῦ Παγκρατίου¹, τὴν τρίτην τὰ τῆς Ῥώ-

1. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι ὁ Παγκράτιος ἔχων ὑπ' ὄψει τρία Τριψίδια χειρόγραφα τῆς ἐν Χάλκῃ Ἑμπορικῆς Σχολῆς, τῆς αὐτόθι Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τῆς πα-

μης καὶ τὴν τελευταίαν τὰ τῆς Βενετίας. Τῷ ὄντι δὲ τὰ τελευταία ταῦτα τῆς ἐν Βενετία ἐκδόσεως «ἀσυνάρτητα καὶ ἀσύνδετα καὶ ἄνευ ἐσωτερικοῦ συνειρμοῦ ἰδεῶν ποιήματα, ἡμαρτημένα δὲ μετρικῶς ὄντα καὶ πλημμελῶς ἐν πολλοῖς ἔχοντα οὐ μόνον δυσκολίας ἐν τῷ φάλλειν παρέχουσιν, ἀλλὰ καὶ χασμωδίας προκαλοῦσιν», ὡς γράφει περὶ αὐτῶν ὁ Παγκράτιος. Οὐχὶ δὲ διάφορον περὶ αὐτῶν γνώμην ἐξήνεγκε καὶ ἡ πατριαρχικὴ ἐπιτροπὴ, εἰς ἣν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας παρεπέμφθησαν πρὸς κρίσιν τὰ ὑπὸ τοῦ Παγκρατίου διορθωθέντα ἐγκώμια. «Τὰ ἐγκώμια ταῦτα (τῆς Βενετίας), γράφει ἡ ἐπιτροπὴ, εἶναι ἔργα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀδεξίων καὶ ἀδοκίμων ποιητῶν, οἵτινες κατὰ τὸν ἑαυτῶν ζῆλον καὶ μάθησιν προσετίθεσαν εὐκαίρως ἀκαίρως καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχουσιν ἐγκώμια ἀσύμμετρα, ἀκαλαίσθητα καὶ παράτονα, ἅπερ καὶ ὑπὸ τῶν δοκιμωτέρων ψαλτῶν δυσκόλως φαλλόμενα προξενοῦσιν ἀηδίαν, ἵνα μὴ εἴπωμεν καὶ γέλωτα, πολλάκις». Καὶ ὁ τελευταῖος δὲ περὶ τῶν ἐγκωμίων τούτων γράφας ἐν τῷ λαμπρῷ αὐτοῦ βιβλίῳ «Liturgies orientales» φίλος Salaville, εἰ καὶ εἶναι θαυμαστῆς τῆς καθόλου ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ποιήσεως καὶ μετὰ πολλῆς εὐθυκρισίας ἐξάγει τὰς πολλὰς ἀρετὰς αὐτῆς, ὅμως πολλὰ τῶν ἐγκωμίων τούτων εὕρισκει καὶ αὐτὸς ἀκαλαίσθητα καὶ τὰς αὐτὰς ιδέας, συναισθήματα καὶ φράσεις ἐπαναλαμβάνοντα, οὕτω δὲ προξενούντα une impression de fatigue et d'énervement, à laquelle il est bien difficile d'échapper, malgré l'admiration la plus sincère pour la splendeur du rythme musical. Τὴν κρίσιν δ' ὅμως αὐτὴν πιστεύω ὅτι θὰ μεταβάλῃ ἐπὶ τὸ ἐπιεικέστερον ὁ σοφὸς βυζαντινολόγος, ὅταν θ' ἀναγνώσῃ καὶ τὰ νέα τοῦ Ἱγνατίου ἐγκώμια. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ προηγουμένου τεύχους τῆς «Θεολογίας» θεθείσης εἰς κυκλοφορίαν μνημειώδους συγγραφῆς τοῦ Σ. Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος κ. Χρυσάνθου «Ἐκκλησίας Τραπεζοῦντος» ἔμαθον ὅτι καὶ τοῦ ἰδ' αἰῶνος χειρόγραφον τοῦ Βατοπεδίου περιέχει τὰ τοῦ Ἱγνατίου ἐγκώμια, ἐκτὸς δὲ τῶν ἐγκωμίων τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα εἰς τὴν Θεοτόκον καὶ τινὰς Ἁγίους ἀναφερόμενα, προτίθεμαι νὰ παρασκευάσω εἰδικὴν συγκριτικὴν μελέτην περὶ αὐτῶν καὶ ἐν ταύτῃ γενήσεται ὁ προσήκων λόγος περὶ τοῦ εἴδους τούτου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως ἡμῶν.

Ε. Γ. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗΣ

τριαρχικῆς βιβλιοθήκης καὶ «ἐπὶ τῇ θάσει τῶν χειρογράφων τούτων εἰς τὴν μετρικὴν διόρθωσιν τῶν ἐγκωμίων προβάς» δὲν ἐσημείωσε τὰς διαφορὰς τῶν ἐν τοῖς χειρογράφοις τούτων γραφῶν καὶ τὰς ἰδίας ἑαυτοῦ διορθώσεις καὶ οὕτως ἀγνοοῦμεν τί τὰ χειρογράφα ταῦτα προσφέρουσι καὶ τίνες ὁ Παγκράτιος διορθώσεις ἐποίησατο.